

Ağdam yiyəsizliyin qurbanı oldu!
Ağdam sahibsizliyin badına getdi!
Hakimiyətə gəlmək uğrunda AXC-Müsavat cütliyünün qeyri-sivil mübarizəyə üstünlük verməsi, iqtidara gəldikdən sonra isə naşi və səriştəsiz "idarəetməsi" ölkədə anarxiya yaratdı.

Nə vaxtında ordu quruldu, nə torpaqların müdafiəsi təşkil olundu, nə də digər zəruri addımlar atıldı!

Nə düzgün daxili və xarici siyasət apararı bildilər, nə də tamahlarına yiyəlik etdilər!

Şəxsi maraqlarını ümummilli mənafeədən üstün tutmaları, dövlət idarəçiliyindən xəbərsiz olmaları Azərbaycan xalqının fəlakəti ilə nəticələndi.

Onların xəyanət əməlləri səbəbindən əvvəlcə Laçın, sonra Şuşa, daha sonra Ağdam işğala məruz qaldı.

Özləri isə vəzifələrini "donduraraq" qaçıb aradan çıxdılar.

Ağdam Qarabağın qeyri-rəsmi mərkəzi sayılır.

Ulu Öndər Heydər Əliyevin Azərbaycana birinci rəhbərliyi dövründə ölkənin birinci intibahı baş vermişdi.

Bu intibahdan Ağdama da böyük pay düşmüşdü.

Rayonun geniş ərazisi, münbit torpağı, zəhmətsevər insanları vardı.

Kənd təsərrüfatının bütün sahələrində - üzümçülük, pambıqçılıq, taxılçılıq, heyvandarlıq, bitkililik, baramaçılıq, şərəbçilik və s. sahələrdə bol məhsul götürülür, yüksək məhsuldarlığa nail olunurdu.

Dövlət plan və tapşırıqların artıqlaması ilə ödənilməsi, yeni təsərrüfatçılıq metodlarından bacarıqla istifadə sayəsində əhalinin gəliri əhəmiyyətli dərəcədə artmış, rifahı yüksəlmişdi.

Bütün bunlar kənd və qəsəbələrin simasını da bütövlükdə dəyişmiş, müasirləşdirmişdi.

İnsanlar dövlətin yaratdığı şəraitdən istifadə etməklə özlərinə xoş güzəran qurmuşdular: kənd yerlərində yaşayanlar belə ağış mışar daşından ikimərtəbəli evlər tikdirmiş, müasir məbellər almış, məişət cihazlarından geniş istifadəyə başlamışdılar.

Demək olar ki, hər ailənin fərdi minik məşını vardı.

Ağdamlılar sülh şəraitində firavan, rahat həyat sürürdülər...

Əvvəlcə Qarbaqovun SSRİ rəhbərliyinə gəlməsi, sonra "yenidənqurma" adlı oyunbazlığa başlanılması, Ulu Öndər Əliyevin SSRİ rəhbərliyindən uzaqlandırılması, ən nəhayət, "Dağlıq Qarabağ problemi" adlı məkrli oyuna start verilməsi bütün bu xoşbəxt və sevincli günlərə son qoydu.

"Böyük Ermənistan" xülyasına düşənlərin Qarabağı Azərbaycandan qoparmaq uğrunda mənfur planlarının icrasına başladığı bir vaxtda ölkəyə maymaq, qorxaq, sarıştəsiz və təcrübəsiz adamların rəhbərlik etməsi vəziyyəti daha da mirəkəbləşdirdi.

Yanlış və qətiyyətsiz mövqe, səhv siyasət, vaxtında ordu qurulmaması, ən nəhayət, müharibənin dövlət səviyyəsində aparılmaması son da böyük faciələrə səbəb oldu.

Münaqişənin ilk dövrlərində Ermənistandan gəlmiş "saqqallılar" və yerli yaraqlılar Qarabağdakı azərbaycanlıların yaşadığı kəndlərə hücum çəkər, müxtəlif üsullarla təzyiqlər göstərər, yerli əhali üçün problemlər yaradır və evlərini qoyub getməyə məcbur etməyə çalışırdılar.

Erməni əhatəsində yaşayanlara arxa durmaq, yardım göstərmək üçün Ağdam bir növ plasdarma çevrilmişdi.

Gələcək yardım buraya toplanaraq "yerli boləçilər" vasitəsilə mühasirə vəziyyətindəki kəndlərə çatdırılırdı.

Moskvaya, Sov. İKP MK-ya, "xalqlar dostluğu və proletar beynəlmilçiliyi" prinsipinə bəslənən bütün ümidlər puça çıxdı.

Əslində, Ermənistan və Qarabağ separatçılarına dəstək elə Moskvadan gəlirdi!

Sov. İKP MK-nın emissarları Azərbaycana səfər edəndə bizi "səbirli və təmkinli" olmağa çağırırdı, İrəvana gedəndə isə onların ordu yaratmalarına göz yumur, Qarabağdakı ermənilərin "hüquqlarını qoruyacaqlarına" söz verirdilər.

Xankəndidəki "miatsum" çağırışı mitinqləri isə seyir edib göz yummaqla, əslində, separatizmə rəvac verirdilər.

Cəzasızlıqdan ruhlanan ermənilər övvəlcə söyüş, daş davasına keçdilər, sonra isə atıcı silahlər səsəndi...

20 noyabr 1991-ci ildə Qarakənd üzərində Azərbaycan məxsus və içərisində ictimai-siya-

Küllükdən dirçəldilən şəhərin bayramı

İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə Ağdam tezliklə dünyanın ən gözəl və "ağıllı" şəhərlərindən birinə çevriləcək

si xadimlər, dövlət məmurları, jurnalistlər olan vətənyol vuruşduqdan sonra məhəlli atışmalar başladı.

İlk şəhidləri 22 fevral 1988-ci ildə Əli və Bəxtiyarın simasında ağdamlılar verdilər!

İlk könüllü özünümüdafiə batalyonları Ağdamda yaradıldı.

Sonradan respublikanın bütün guşələrindən gələcək vətənpərvər gənclər də həmin batalyonlara üzv oldular.

Hadisələrin ilk dövründən Ağdam əvvəlcə münaqişənin, sonra isə müharibənin ən qaynar və qanlı nöqtəsinə çevrildi!

Moskvanın ikinci addımı keçmiş DQMV-də "xüsusi idarəetmə komitəsi"nin təbiiği oldu.

Bu vasitə ilə, əslində, keçmiş DQMV Azərbaycanın tərkibindən çıxarılaraq guya mərkəzə təbə etdirildi.

Həqiqətdə isə separatçıların sərəncamına verildi.

Üstəlik Ermənistanla Xankəndi arasında sərbəst gediş-gəliş, silah-sursat təchizatı üçün rahat şərait yaradıldı.

Bundan ruhlanan separatçılar keçmiş DQMV ilə Azərbaycanın digər əraziləri arasındakı əlaqələri kəsməyə, azərbaycanlılar yaşayan kəndlərə hücumlar təşkil edərək dinc sakinləri öz evlərindən qovmağa, getməyənləri girov götürərək işgəncələr verməyə, rəsmi Bakıya tam tabəsizlik göstərməyə başladılar.

İlk qurbanlar verən Ağdam bu dəfə ilk məcburi köçkünləri qəbul edərək yerləşdirməyə, yeni şəhidlərin dəfni ilə məşğul olmağa başladı.

Qarabağda torpaqların müdafiəsi uğrunda qanlı çarpışma, paytaxt Bakıda isə vəzifə kürsüsü uğrunda barışmaz mübarizə gedirdi.

Ayaz Müttəllibov prezident kürsüsünü qorumağa, "bəylər" isə həmin kürsünü ələ keçirməyə çalışırdılar.

Necə deyirlər, hərə öz hayında idi...

Ağdam və külli Qarabağ isə əsiləhlilərin qarışmasında aliyaın vəziyyətdə qalmışdı!

AXC-nin silahlandırıldığı batalyonlar isə özlərinin hakimiyyətə gəlməsinə xidmət edirdi.

Yerlərdəki "könüllü özünümüdafiə batalyonları" arasında əlaqə və koordinasiya yox idi.

Onların sırasında da müxtəlif maraqlara xidmət edənlər vardı!

Nə müharibə dövlət səviyyəsində aparılır, nə də hərbi əməliyyatlar vahid mərkəzdən idarə olunurdu...

Ölkənin müdafiə naziri postunu isə "ortabab riyaziyyat müəllimi", satıq Rahim Qaziyev tutmuşdu.

O Rəhim Qaziyev ki Ağdama səfərlərinin birində iki könüllü özünümüdafiə batalyonu arasında qan düşmənciliyi salaraq rayonun müdafiəsini daha da zəiflətmişdi!

İnsanların "can bızdon, silah-sursat sizdən" çağırışını AXC-Müsavat cütliyünün iqtidarı eşitmədi.

Düşmənin isə Azərbaycanda yaranmış xaos və özbaşnalıqdan, torpaqların müdafiəsinin təşkil olunmamasından istifadə edərək ərazilərimizi sürətlə ələ keçirirdi.

Ağdamın igid və vətənpərvər gənclərdən ibarət könüllü özünümüdafiə batalyonları nə qədər sücaetlə döyüşsələr də, arxasızlıq və köməksizlikdən məğlub olaraq geri çəkilmək məcburiyyətində qaldılar.

Beləliklə, 6 mindən çox övladını şəhid verən Ağdam məğlubiyətə uğradı, əhalisi isə məcburi köçkünlərə çevrildi.

Düşmənin qarşı-qarşıya döyüşlərdə ağdamlıların onlara vurduqları zərbələri unutmuşdular.

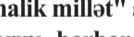
Əvəz çıxmaq üçün əlinə fürsət düşmüşdü. *Qisasını Ağdamın daşından-torpağından, sahibsiz qalmış evlərindən, bağlarından, meşələrindən, tarixi və dini abidələrindən, hətta qəbiristanlıqlarından belə çıxdı!*

"Şiə qaradaşları" iranlılarla əlbir olaraq əvvəlcə boş qalmış evləri yağmaladılar, sonra dəmir dam örtüklərini, taxta materiallarını, daşlarını belə söküb İrana daşıyaraq oradakı tikinti materiallarının satışı bazarında pula çevirdilər.

İşğal dövründə daş üstə daş qoymadılar, birçə salamat bina, ev qalmadı, məscidlər dağıdılıb tövləyə çevrildi, qəbirilər eşilərək ölümlərini qızıl dişləri oğurlandı...

Özlərini "məzlum", "zavallı", "mədəni", "qədim tarixə malik millət" adlandıran ermənilər əsl simalarını, barbar, vəhşi mahiyyətlərini Ağdamda da göstərdilər.

Müasir, abad, gözəl Ağdamı "Qafqazın Xirosiması"na çevirdilər!

Müzəffər Ali Baş Komandan İlham Əliyev Ağdamın da hayını düşməndə qoymadı!

30 illik işğal dövründə ermənilər dostlarının və havadarlarının köməyi ilə təkə Ağdamı dağıtmışdılar, həm də burada yerli rəy-fərdən istifadə etməklə möhkəm müdafiə mövqeləri yaratmışdılar.

Bu gün Bakıdakı Hərbi Qənimətlər Parkında həmin müdafiə xətlərinin bütün "element"lərini əyani şəkildə görmək mümkündür:

■ dərin xəndəklər;
■ mina sahələri;
■ ermənilərin "keçilməz" adlandırıldıqları bədnam "Ohanyan xətti";
■ tikanlı məftillər;
■ kameralarla təchiz olunmuş müşahidə məntəqələri;

■ dəmir-betondan tikilmiş bunkerlər;
■ atəş nöqtələri və s.

Ermənilər belə hesab edirdilər ki, Azərbaycan bu daş da 90-cı illər müharibəsini aparacaq, Ağdam istiqamətindən hücumna keçəcək, canlı qüvvə və zirehli texnika sarıdan ciddi itkilər verərək geriyyə çəkəcək, nəticədə onlar tərəfindən irəli sürülən bütün şərtlərlə razılaşmaq məcburiyyətində qalacaqdır.

Paşinyan öz ağılı ilə düşüncüdü...

Müzəffər Ali Baş Komandan İlham Əliyev isə XXI əsrin ən yeni müharibəsinə hazırlaşmışdı.

Hərbi əməliyyatlar sərhədböyü, görünməmiş sürətlə aparılırdı...

Ermənistan ordusu gözünü açmağa macal tapmamış qəhrəman əsgər və zabitlərimiz, xüsusi təyinatlılarımız qala şəhəri Şuşanı da ələ keçirərək erməni hərbi hissələrini mühasirəyə aldılar!

Qorxaqlar və fərarilər ordusu təslim olmasaydı, 20 min nəfərlik hərbi həyətə ön qasa müddətə məhv ediləcəkdilər!

Ağdamdakı mövqelərdə dayanacaq düşmənin bizə tərəf bir güllə belə atmadan ağı bayraq qaldıraraq təslim oldu!

On qat müdafiə sistemi heç nəyə yaramadı!

Müzəffər Ali Baş Komandanımız Paşinyanı kapitulyasiya aktına qol çəkməyə məcbur etdi.

Sonra Ağdamda üçrəngli Azərbaycan bayrağını ucaldılar!

Ermənilərin ən çox "ölüm toxumu" basdırıldıqları ərazilərdən biri Ağdamdır! Minaların təmizlənməsi xeyli vaxt və vəsait tələb edir.

Artıq bu sahədə uğurlu iş gedir. *Cənab İlham Əliyevin təsdiq etdiyi ilk baş plan isə Ağdama məxsusdur!*

İşğaldan əvvəl Ağdam Qarabağın qeyri-rəsmi mərkəzi sayılırdı.

Cənab İlham Əliyevin iradəsi və göstərişləri əsasında isə yeni Ağdam Qarabağın iqtisadi mərkəzinə çevriləcəkdir.

Prezidentimizin daha bir tapşırığı olmuşdur:

- *Şəhərsalma sahəsində dünyanın harasında yaxşı nə varsa, ondan Ağdamda da olmalıdır!*

"Kənd rayon mərkəzi" - sovet dövründən qalma belə bir ifadə var.

Bu, paytaxtdan kənarə yerləşən və şəhər statusu daşıyan rayon mərkəzlərinə aiddir.

Dövlət başçısı İlham Əliyevin Şərqi Zəngəzurda və Qarabağda saldırdığı yaşayış məskənlərində isə müasirlik və rahatlıq baxımından şəhərlə kənd arasında heç bir fərq yoxdur!

Həmisi "ağıllı" yaşayış məntəqələridir. Buna köhnə Ağdamda olmayan yenilikləri misal göstərmək olar.

YENİ AĞDAM ŞƏHƏRİNDƏ:

■ Təkərsiz tramvaylar cövlən edəcəkdir;

■ Uzunluğu 79 kilometr olan velosiped yolu çəkiləcəkdir;

■ Ümumi uzunluğu 2 kilometr olan su kanalında motorlu qayıqlar üzəcəkdir;

■ Süni yaradılmış göllər və şalələlər şəhərə xüsusi gözəllik verəcəkdir;

■ İnsanların mənaəli istirahəti, dincəlmələri üçün park və xiyabanlar, uşaqlar üçün karuselər, istirahət guşələri yaradılacaqdır;

■ Ən böyük sənaye məhəlləsi, Qarabağ Universiteti Ağdamda olacaqdır;

■ Bir-birindən yaraşlıq, rahat mənzilli çoxmərtəbəli yaşayış evləri, müasir tələblərə cavab verən məktəblər, uşağ bacaları, mədəniyyət müəssisələri, ictimai binalar da öz yerində!

Cənnətə çevrilən Qarabağın baş şəhəri - respublikanın dördüncü şəhəri olacaq Ağdam düşməne gözəli, Azərbaycan üçün isə qürur mənbəyi rolunu oynayacaqdır!

30 ilədək müddətdə hər birimiz vətəndaş olaraq sıxıntı çəkdi.

Məcburi köçkünlər yaşayış və dolanışığı sarıdan, qalanlarımız isə mənaəli cəhətdən!

Amma dövlətimizə olan inamımız, Prezidentimizə güvənimizi bir an belə itirmədik!

Bildik ki, yaman günün ömrü az olur! İnanırdıq ki, dövlət başçısı İlham Əliyev bizləri doğma el-obaya qaytaracaqdır!

Yanılmadıq da!
Müzəffər Ali Baş Komandan İlham Əliyev "dəmir yumruğu"u ilə 44 gün ərzində düşmənin ordusunu məhv etdi.

Sonrakı üç ildə isə müqəddəs torpaqlarımızı murdar ləpirlilərdən təmizlədi!

İndi isə bizə əvvəlkindən də gözəl olacaq doğma yurda qayıtar, sevincimizə sevinc qatır!

Ötən 30 ildə ancaq işğal günlərini, Vətən həsrətli müsibətli günlərin başlanğıc tarixlərini qeyd edirdik!

Ürəyimizdəmizə qara qanlar axa-axa! "Növbəti ildönümünü doğma el-obada keçirək" arzusunuzu dilə gətirməkdə!

İndi isə cənab İlham Əliyev şəhər günləri bayramını təsis edib!

Yeni şəhər bayramları həm də milli qürurumuzun qaytarıldığı, qalib millətə və dövlətə çevrildiyimiz gündür!

Eşq olsun Müzəffər Ali Baş Komandanımıza!

Ağdamı küllükdən dirçəldən ən əvvəl Müzəffər Ali Baş Komandan İlham Əliyevin 44 günlük Vətən savaşında qazandığı hərbi, diplomatiya və informasiya sahəsindəki tarixi qələbədir!

Ağdamı dirçəldən həm də:
■ Qüdrətli Azərbaycan Ordusu, rəşadətli əsgər və zabitlərimizdir!

■ Qızıl qanları ilə qələbəmizi təmin edən şəhidlərimizdir!

■ Düşmənin canına vic-vicə salan xüsusi təyinatlılarımız, qazilərimizdir!

■ Xalqımızın sarsılmaz birliyi, düşməne qarşı mübarizədə "dəmir yumruğu"na çevrilmişidir!

■ Azərbaycanın iqtisadi gücü, tükənməz imkanlarıdır!

■ Ən nəhayət, Heydər Əliyev siyasi kursuna sədəqətimiz, bu yolla daim qələbələrə doğru irəliləməyimizdir!

Çox keçmədən bütün dünya "Qafqazın Xirosiması"nın yerində cənnət Qarabağın müasir, əvvəlkindən də gözəl Ağdamını görəcəkdir!

Bəxtiyar SADIQOV

